

Dalia Survutaitė, Rasa Venclovė

MOKYKLOS ĮSIVERTINIMO REIKŠMĖ UGDYMO KOKYBEI GERINTI

Anotacija. Bendrojo ugdymo mokykla – didžiausią įtaką mokinio gyvenimui daranti švietimo sistemos grandis dalis. Todėl daug dėmesio skiriama ugdymo proceso kokybei gerinti būtent bendrojo ugdymo mokykloje. Straipsnyje tyrinėjama Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose vykdomas įsivertinimas, atskleidžiama jo reikšmė ugdymo proceso kokybei gerinti. Tyrimo duomenų pagrindas – tai Lietuvos nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros 2008–2010 m. vykdytų mokyklų išorės vertinimų ataskaitos. Analizės duomenys patvirtina, kad įsivertinimo kokybė mokyklose gerėja, o įsivertinimo ir išorės vertinimo metu gautos išvados panaudojamos mokyklos veiklos kokybei tobulinti.

Esminiai žodžiai: ugdymo procesas, kokybė, veiklos įsivertinimas, mokykla, mokytojas, tobulinimas(is).

Aktualumas ir problemos ištirtumas. Pastaraisiais metais itin išaugo kokybės vadybos ir kokybės vertinimo poreikis ugdymo institucijose. Ypatinga atsakomybė išryškėja bendrojo ugdymo mokykloms, nes šis švietimo sistemos lygmuo tampa pagrindu ir sėkmingo mokymosi prielaida. Todėl bendrojo ugdymo mokyklose būtina atidi ugdymo proceso stebėseną, veiklos kokybės gerinimas. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas sulaukia daug diskusijų viešojoje erdvėje. Kiekviena ugdymo institucija, vykdydama veiklos įsivertinimą, gaunamus rezultatus interpretuoja pagal esamą situaciją, todėl ir ugdymo proceso kokybė gali būti suvokiama kontekstualiai [7]. Švietimo rezultatų vaizdinys konkretinamas išsilavinimo standartais, nes tai yra teorinis pagrindas kuriant kokybės tikrinimo priemones [3]. Kokybė švietimo sistemoje matuojama ne po veiksmų atlikimo (kurso išdėstymo) ir rezultatų pasiekimo (egzaminų laikymo), bet paties ugdymo proceso – ilgalaiškės ir sudėtingos mokytojų ir mokinių beiškeičiančios veiklos metu [8]. Taigi skirtingų autorių nagrinėjami ugdymo proceso kokybę lemiantys veiksniai, ieškoma būdų, padedančių efektyviau siekti ugdymo tikslų bei gerų rezultatų mokykloje.

Švietimo kokybės užtikrinimo elementai apibrėžiami arba kokybės užtikrinimo būtinybė deklaruojama šalies švietimo norminiuose dokumentuose: Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo

įstatyme (2011), Bendrojo lavinimo mokyklų veiklos kokybės išorės vertinimo tvarkos apraše (2009), Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų bendrosiose programose (2008), Formaliojo švietimo kokybės užtikrinimo sistemos koncepcijoje (2008), Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatose (2002).

Švietimo dokumentuose bei edukologų moksliniuose darbuose nagrinėjama ugdymo proceso kokybės sąvoka, kuri išreiškia humanistinę poziciją – švietimo institucija turi padėti maksimaliai plėtojant igimtas žmogaus galias. Siekiant užtikrinti bendrojo ugdymo mokyklos teikiamų paslaugų kokybę, iškeliamos svarbios nuostatos: apsisprendimas siekti mokykloje vykdomo ugdymo proceso kokybės, tinkamas mokyklos įsivertinimo proceso vykdymas bei dėmesio sutelkimas į visų darbuotojų bendras pastangas siekti aukščiausios kokybės nuolatinės kaitos procese. Todėl įsivertinimas ir ugdymo proceso kokybės gerinimas sudaro šio straipsnio problematikos pagrindą. Ši problema tyrinėjama nepakankamai: mokyklos įsivertinimo įtaka ugdymo proceso kokybei mokykloje nagrinėjama tik atskirose šalies institucijose, o bendra situacija ir kaitos tendencijos iki šiol dar neįvertinta.

Tyrimo objektas – įsivertinimas bendrojo ugdymo mokyklose.

Tyrimo dalykas – bendrojo ugdymo mokyklose vykdomo įsivertinimo kokybė bei rezultatų reikšmė ugdymo proceso kokybei institucijose.

Tyrimo tikslas – ištirti bendrojo ugdymo mokyklose vykdomo įsivertinimo reikšmę ugdymo proceso kokybei gerinti.

Tyrimo uždaviniai:

- 1) apibūdinti Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose 2008–2010 m. vykdyto įsivertinimo praktiką;
- 2) išskirti svarbiausius įsivertinimo rezultatų panaudojimo pranašumus didinant ugdymo proceso kokybę mokykloje.

Straipsnyje taikyti **tyrimo metodai:** pedagogikos, vadybos literatūros, švietimo sistemą reglamentuojančių norminių dokumentų ir Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros archyvinių dokumentų apie mokyklose vykdomą įsivertinimą atranka, analizė, vertinimas.

Tyrimo metodika

Patvirtintame Bendrojo lavinimo mokyklų veiklos kokybės išorės vertinimo tvarkos aprašo (2009 m. kovo 30 d. įsakymo Nr. ISAK-608 redakcija) priede išskirtos mokyklų veiklos vertinimo penkios sritys su atitinkamais rodikliais. Analizuojant Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros archyve 2008–2010 m. vykdytų 81 išorės vertinimų bendrojo ugdymo mokyklose ataskaitas, detalai vertinta sritis *Ugdymas ir mokymasis* (2), išskiriant esmines temas pamokos organizavimas (2.2), mokymo kokybė (2.3), mokymosi kokybė (2.4), diferencijavimas (2.5) ir sritis *Mokyklos strateginis valdymas* (5) su temos *Mokyklos įsivertinimas* (5.2) rodikliais: įsivertinimo procesas (5.2.1) ir įsivertinimo rezultatų panaudojimas (5.2.2). Išorės vertinimo ataskaitose atidžiai atrenkami pasirinktų sričių ir temų skirtingų mokyklų duomenys. Kiekviena mokyklos veiklos sritis vertinama lygiais: nuo žemiausio (N), kai mokykloje reikalingi radikalūs pokyčiai, iki aukščiausio (4), kai veikia mokykloje vykdoma itin gerai. Mokyklų veiklos išorės vertinimo ataskaitos – nacionalinio mokyklų veiklos kokybės vertinimo išraiška, todėl šis informacijos šaltinis vertinamas kaip patikimas.

Tyrimo rezultatai

Švietimo ir mokslo ministerijos ir Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros iniciatyva septynerių metų laikotarpiui sudaryta Mokyklų veiklos kokybės išorės vertinimo programa, suskirstyta etapais.

- 2002–2004 m. visų bendrojo ugdymo mokyklų apmokymas, kaip taikyti mokyklų tobulinimo vidaus auditą, pavadintas „Vidaus audito metodikos mokymusi“.
- 2003–2004 m. mokyklų tobulinimo vidaus auditas kaip bandomųjų projektų įgyvendinimo planavimas.
- 2004–2005 m. visose bendrojo ugdymo mokyklose taikytinas mokyklų tobulinimo vidaus auditas.
- Savivaldybių administracijų švietimo skyrių bandomųjų mokyklų tobulinimo vidaus audito projektų rezultatų stebėjimas.
- Regioniniai ir savivaldybių mokymo centrai, įtraukti į mokyklų tobulinimo vidaus audito skleidimą.
- Pirmojo mokyklų tobulinimo vidaus audito ciklo pabaiga 2007 m.
- Bandomųjų mokyklų tobulinimo išorės audito projektų pradžia remiantis savanorišku mokyklų dalyvavimu.
- Mokyklų tobulinimo išorės audito bandomųjų projektų pratęsimas savivaldybių švietimo skyrių nurodytose mokyklose.

- Dalyvauja visos mokyklos.
- Mokyklų veiklos kokybės vertinimas vykdomas visose švietimo įstaigose.

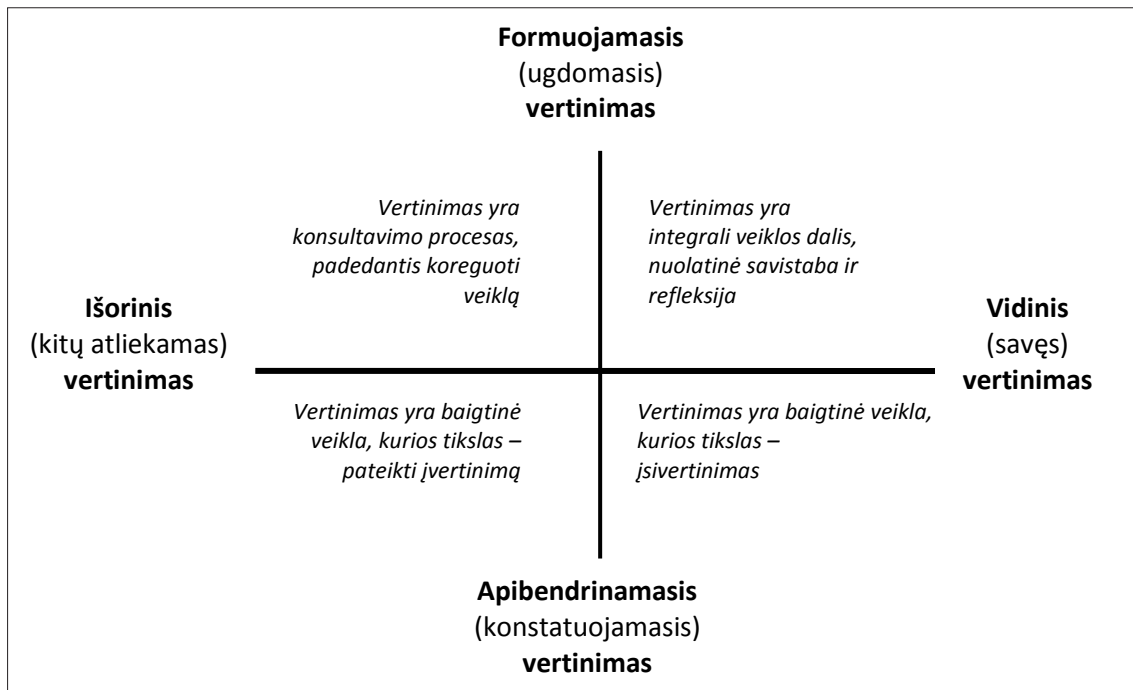
Stebėtas ir analizuotas Vakarų švietimo kokybės valdymas, perimtas ir adaptuotas kaip Vidaus audito metodika, patvirtinta švietimo ir mokslo ministro įsakymu (2002 m. vasario 28 d. Nr. 302 „Dėl bendrojo lavinimo mokyklos vidaus audito metodikos“) ir pradėta taikyti visose šalies bendrojo ugdymo mokyklose nuo 2004–2005 mokslo metų. Tačiau ne visos mokyklos ėmėsi nuosekliai taikyti vidaus audito metodiką. Edukacinėje praktikoje būta ir patirties stokos, ir naudos nesuvokimo.

2007 m. liepos 18 d. švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. ISAK-1469 „Dėl bendrojo lavinimo mokyklos vidaus audito tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintas naujas Vidaus audito aprašas, kurio pagrindą sudaro vidaus audito metodika, patobulinta, įvertinus mokyklų vidaus audito organizavimo patirtį, gerąją praktiką ir naują metodiką rengusių mokytojų nuomonę ir pastabas. Naujam vidaus audito aprašui parengti ir metodikos pakeitimams išbandyti Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros inicijuotas ir įgyvendintas projektas „Kaip mums sekasi?“, kuriame dalyvavo 33 šalies bendrojo lavinimo skirtingų tipų mokyklos. Jo veiklos rezultatas – naujas vidaus audito aprašas, leidiniai, apibendrinantys projekte dalyvavusių ir naują vidaus audito metodiką išbandžiusių mokyklų patirtis, patarimai vidaus auditą tobulinsiančioms mokykloms 2007 m. (*Žin.*, Nr. 41-1550; 2008, Nr. 75-2984).

Per dešimtmetį ne kartą organizuoti specialūs vidaus audito vykdymo mokymai. Iniciatyvūs vadovai ir mokytojai, susidomėję mokyklos veiklos ir ugdymo proceso tobulinimu, įsitraukė į mokyklos veiklos vertinimo procesą. Šiuo metu įsivertinimas skirtinga apimtimi reguliariai vykdomas Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose.

Mokyklų veiklos kokybės išorinis vertinimas tiesiogiai susijęs su mokyklos savianalize ir skirtas suteikti dar didesnę postūmį mokykloms tobulinti turimas apibendrinamojo ir formuojamojo įsivertinimo sistemas.

Išanalizavus vadybos literatūrą daroma išvada, kad ugdymo proceso kokybės neįmanoma užtikrinti be nuolatinio įsivertinimo. Mokyklos veiklos įsivertinimo reikšmė iškyla atnaujinant ir įgyvendinant ugdymo turinį, optimizuojant mokymo organizavimą, tobulinant ugdymo proceso kokybės valdymo sistemą. Poveikį mokyklų tobulėjimui galima apibūdinti kaip tam tikrą raidos procesą. Šio proceso metu dviejų sandų santykis proporcingai mažėja laiko atžvilgiu: jei mokyklos veiklos savianalizė teikia mokyklai

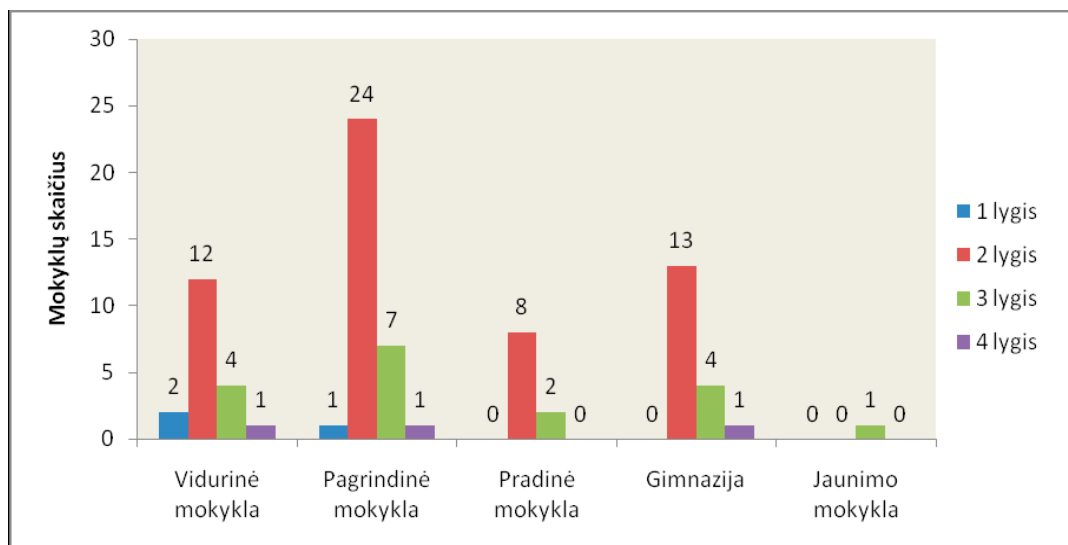
1 pav. Kokybės vertinimo būdai (Iš Formaliojo švietimo kokybės užtikrinimo sistemos koncepcijos 4 priedo)

naudą progresyviai didėjančia tvarka, tai išorinį veiklos vertinimą galima šiuo atveju laikyti laiko atžvilgiu progresyviai mažėjantį poveikį turinčiu procesu. Todėl į šį procesą įtraukdami kuo daugiau mokyklos bendruomenės narių. Tačiau, kaip matyti 2 pav., dar labai mažai mokyklų suvokia vidaus audito naudą arba kol kas neturi pakankamai patirties reguliariai planuoti ir organizuoti sklandų įsivertinimo procesą bei tikslingai panaudoti gaunamus rezultatus rengiant mokyklos strategiją ir stengiantis pagerinti ugdymo proceso kokybę.

Dažniausiai ugdymo proceso kokybę mokykloje priklauso nuo institucijoje vykstančių procesų, t. y. kaip visa mokyklos bendruomenė nusiteikusi ir kaip ji geba susitelkti siekiant ugdymo proceso kokybės. Svarbu suprasti, kad mokykloje prasideda visos visuomenės gerovė ir perspektyvos, nes ugdymo proceso metu vyksta kultūros perdavimas ateities kartoms. Reikia, kad mokyklos vadovas (-ai) ir netgi mokytojai savo iniciatyva imtųsi spręsti aktualius mokyklai klausimus, o ne lauktų postūmio iš šalies, kuris gali ateiti ir per vėlai. Pedagogams reikia patiems pamatyti mokyklos veiklos tobulinimo galimybes ir perspektyvas, tada sutaupoma laiko, labiau vertinami pasiekti rezultatai ir atsiranda vidinė motyvacija tobulėti ateityje, vadovaujantis pačių priimtais sprendimais – didėja pasitikėjimas savo jėgomis.

Žinoma, kad tiek mokytojo asmeninis, tiek mokyklos kaip institucijos tobulinimasis yra planuojamas. Dėl to sistemingai vykdomas mokyklos planų įgyvendinimo lygio vertinimas labiau sutelktų mokyklos bendruomenę priimtiems išsipareigojimams įgyvendinti bei stiprintų mokytojų atsakomybę už mokyklos veiklos kokybę.

Ataskaitų analizė atskleidžia ne visada optimistišką situaciją mokyklose: „Mokyklos įsivertinimo procesas vyksta nesilaikant LR švietimo ir mokslo ministro 2007 m. liepos 18 d. įsakymo Nr. ISAK-1469 „Dėl bendrojo lavinimo mokyklos vidaus audito tvarkos aprašo patvirtinimo“ 12–15 punktų“ arba mokytojai „įsivertinimą mokykloje laiko nereikšmingu dalyku, papildomu darbu, už kurį niekas nemoka“, arba „ne visuomet tikslingai pasirenkamos įsivertinimo sritys – neatsižvelgiama į pačių padarytas išvadas ir rekomendacijas“, arba „tik dalis mokytojų įtraukiami į vidaus audito procedūras, planuojant gimnazijos veiklą ir įgyvendinant uždavinius, į vidaus audito rezultatus atsižvelgiama tik iš dalies“, arba „savęs vertinimas pedagogams nėra lengvas ir reikšmingas darbas“, arba „įsivertinimo procesui trūksta kryptingumo, nuoseklumo, procesas apima tik dalį bendruomenės narių“, arba „Mokytojų tarybos ir Metodinės tarybos posėdžių protokolų turinys leidžia teigti, kad mokykloje neskiriama pakankamai dėmesio įsivertinimo procesams aptarti ir šių procesų

2 pav. Mokyklos įsivertinimas bendrojo ugdymo mokyklose 2008–2010 m.

veiksmingumo analizei“, arba „kol kas pedagoginei bendruomenei mokyklos savęs vertinimas nėra itin prasminga veikla: įsivertinimas, kokybės siekimas ir veiklos tobulinimas – paskiros veiklos“ ir pan.

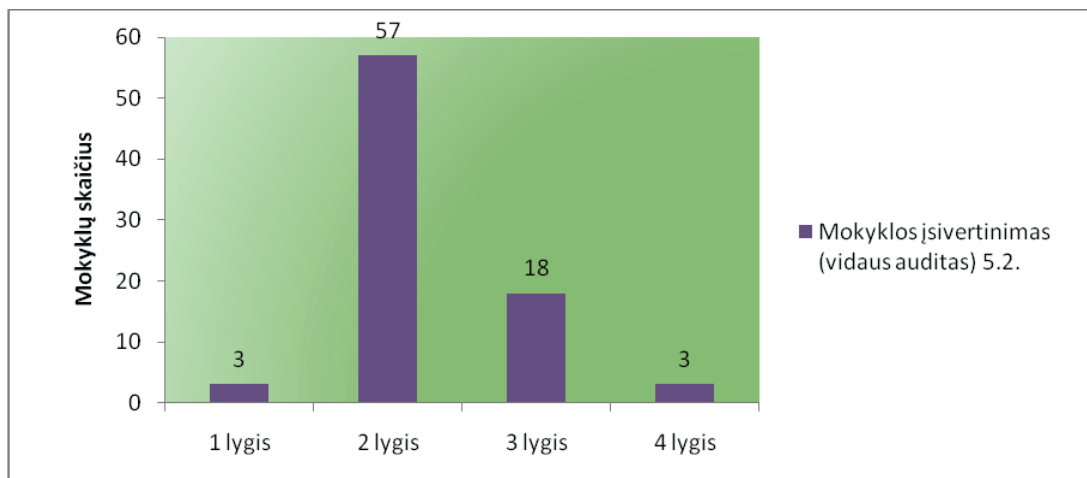
Analizuoti duomenys atskleidžia, kad ne visos 2008–2010 m. vertintos bendrojo ugdymo mokyklos įsivertinimą (5.2) organizuoja ir vykdo atidžiai bei sistemingai. Mūsų šalies pedagogai dar nevisiškai suvokia, kad įsivertinimas galėtų keisti mokytojų kasdienę veiklą, todėl ne visi stengiasi ir nuolat siekia rasti ugdymo institucijos veiklos pranašumų ir trūkumų, kad žinotų, kaip patobulinti veiklą ir ugdymo proceso kokybę savo ugdymo institucijoje, taip pat ir klasėje. Dėl to sunku pasakyti, kiek kiekvienai mokyklai išorės vertinimo išvados apie institucijos veiklą naudingos siekiant tobulėti.

Tačiau daugiau nei pusės 2008–2010 m. išorės vertinime dalyvavusių mokyklų vertintojai pastebi, kad dauguma mokytojų supranta vidaus audito reikšmę ir naudą, kasmet planuoja darbą atsižvelgdami į vidaus audito išvadas. Puiku, kai „įsivertinimo rezultatai panaudojami veiklos planams bei programoms rengti“ arba mokykla, „remdamasi išskirtais pranašumais ir trūkumais, numato veiklos tobulinimo kryptis ir prioritetus, konkrečias mokyklos veiklos tobulinimo priemones“, arba „diskusijos ir susitarimai 79 mokykloje yra veiksmingi – tikslai ir uždaviniai formuluojami iš gautų įsivertinimo ir kitų tyrimų rezultatų, numatomos tikslingos priemonės, rezultatai reikšmingi mokinių mokymuisi, mokyklos ir dalies mokinių tėvų švietimui“, arba „bendruomenė įsivertinimą suvokia kaip nuolatinį ir būtina procesą, kurio metu gauti duomenys turi būti panaudo-

jami planuojant mokyklos veiklas, siekiant mokyklos kaip institucijos pažangos“, arba „mokykla veiklos kokybę įsivertina pakankamai kryptingai ir tikslingai: dauguma išanalizuotų, interpretuotų ir apibendrintų duomenų yra naudojami mokyklos veiklai tobulinti; vertinimo informacija atsispindi tarpusavyje derančiuose mokyklos strateginiame plane ir metinėse veiklos programose; dalyvaudami įsivertinime mokytojai konstruktyviai apmąsto ir vertina savo veiklą, drauge mokosi ir įgyja reikšmingų žinių sprendimams priimti“ ir pan.

Svarbu pažymėti, kad iš 81 vertinime dalyvavusių mokyklos tik trijose (1 vidurinėje, 1 pagrindinėje ir 1 gimnazijoje) įsivertinimo planavimas, organizavimas ir išvadų panaudojimas planuojant tolimesnę mokyklos veiklą išorės vertintojų įvertintas aukščiausiu – 4-uju lygiu. Išnagrinėjus atskirų rodiklių duomenis, randama, kad visų trijų mokyklų įsivertinimo procesas (5.2.1) ir dviejų ugdymo įstaigų įsivertinimo rezultatų panaudojimas (5.2.2) yra labai geras, o vienos geras. Visos trys mokyklos puikaus veiklos vertinimo sulaukė 2010 m. Aukštesni paskutinių metų rezultatai leidžia manyti, kad mokyklų vadovai ir pedagogai pamažu pradeda suvokti tikrąją vidaus audito reikšmę ir sėkmingai mokosi iš kitose šalies mokyklose dirbančių kolegų naudoti gautus įsivertinimo rezultatus, siekdamas gerinti ugdymo procesą savo mokykloje.

Tačiau, ataskaitų duomenys ir statistinių ryšių tyrimas atskleidžia, kad arba kol kas mūsų šalies mokykloms dar trūksta patirties vykdant vidaus auditą, arba ugdymo institucijose dirbantys mokytojai turi per mažai informacijos apie įsivertinimo naudą ir nesiskiria pakankamai dėmesio jam vykdyti (3 pav.).

3 pav. Mokyklos įsivertinimo kokybė mokyklose 2008–2010 m. m.

Apibendrinant tyrimo duomenis galima teigti, kad įsivertinimas bendrojo ugdymo mokykloje tik įgauna kryptį – jo taikymas, prasmė bei supratimas nėra toks, kokio tikimasi. Dažniausiai *mokyklos įsivertinimas* (5.2) vertinamas neblogai (57 mokyklos), nes gautų rezultatų panaudojimas ne visada sėkmingas ir efektyvus, ne visada tikslingas, nesiejamas su ugdymo proceso kokybės gerinimu ugdymo įstaigoje. Dėl to galima teigti, kad įsivertinimas mūsų šalies mokyklose neišskirtinis. Mokyklų vadovai turėtų mokytojams teikti daugiau informacijos apie įsivertinimo planavimą, bendruomenės įtraukimą į jo vykdymą, dalyvavimo svarbą, kryptingą išvadų panaudojimą koreguojant ugdymo procesą.

Išanalizavus įvairią literatūrą bei Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros archyvo 2008–2010 m. išorės vertinimo ataskaitas matyti, kad *vidaus auditas* tiesiogiai ir netiesiogiai veikia visą ugdymo procesą:

- mokytojai atidžiai planuoja savo asmeninę ir mokinių veiklą ugdymo proceso pamokose metu – gerėja *pamokos organizavimas* (2.2) ir *mokymo kokybė* (2.3);
- tikslingo reguliaraus (įsi)vertinimo metu netiesiogiai didinama mokinių motyvacija ir sėkmingai mokomasi mokytis – gerėja mokinių *mokymosi kokybė* (2.4);
- tobulėja veiklos ir užduočių bei (įsi)vertinimo *diferencijavimas* (2.5).

Šiandieną kokybės nustatymas yra neilgalaikis, nes keičiasi gyvenimo tempas ir aplinka. Žmonių lūkesčiai nelieka tokie patys, todėl mokyklų vadovams ir mokytojams būtina sekti naujoves šalyje ir visame pasaulyje bei gebėti į jas adekvačiai reaguoti, stengtis išlaikyti kokybišką ugdymo procesą mokykloje: nesvarbu, ar įsivertinimo metu mokyklos veikla įvertin-

ta prastai, ar gerai, būtina nuolat gerinti padėtį, nes tobulinimas(is) yra nenutrūkstamas procesas.

Išvados

Pastovus, sistemingai vykdomas mokyklos veiklos įsivertinimas – ugdymo proceso kokybės užtikrinimo pagrindas.

Mokyklos veiklos įsivertinimu nustatyti ugdymo proceso organizavimo pranašumai ir trūkumai sudaro prielaidas institucijai ne tik dalytis savo, bet ir remtis kitų ugdymo institucijų gerąja patirtimi. Todėl mokyklos veiklos įsivertinimas tiesiogiai susijęs su aukštesnės ugdymo proceso kokybės siekiu.

Kiekvienai mokyklai svarbu veiklos įsivertinimą organizuoti, vykdyti ir jo rezultatus naudoti taip, kad mokytojai galėtų koreguoti kasdienį planavimą, pamokos organizavimą ir kitas ugdymo proceso sudedamąsias dalis aukštesnės kokybės linkme.

Pedagogai, sąmoningai dalyvaudami mokyklos veiklos įsivertinime, ne formaliai vykdo pareigą, bet jaučia tiesioginę naudą, tobulinant ugdymo procesą, koreguojant mokinių pasiekimus. Vadovaudamiesi mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo duomenimis, pedagogai tikslingai individualizuoja ir diferencijuoja veiklas, sistemingai vertina daromą pažangą, dėmesingai planuoja būsimą ugdomąją veiklą.

Mokyklos vadovai, suvokę, kad institucijoje skleidžiama informacija laikoma teisinga, į veiklos kokybės įsivertinimą įtraukia daugiau pedagogų, stengiasi gerinti ugdymo ir ugdymosi sąlygas.

Tikėtina, kad bendruomenės, nuosekliai vykdydamos mokyklos veiklos įsivertinimą, lauks išorinio vertinimo kaip objektyvaus mokyklos veiklos įvertinimo ir rekomendacijų ugdymo kokybei tobulinti.

Reformuojamoje Lietuvos švietimo sistemoje vadovaujamosi moderniais pasaulio švietimo laimėjimais, veikiančiais kaitą. Per dešimtmetį mokyklų veiklos įsivertinimas, nors ir tapo ugdymo įstaigoms įprastiniu, bet yra nepakankamos kokybės.

Literatūra

1. *Bendrojo lavinimo mokyklos vidaus audito metodika*, 2002.
2. *Bendrojo lavinimo mokyklos vidaus audito rekomendacijos*. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, 2008.
3. Bitinas B. *Ugdymo filosofija*. Vilnius: Enciklopedija, 2000.
4. Formaliojo švietimo kokybės užtikrinimo sistemos koncepcija. *Valstybės žinios*, 2008-12-02, Nr. 138-5461.
5. *Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrosios programos*, 2008.
6. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas, IX-1281. *Valstybės žinios*, 2011, Nr. 38-1804.
7. Marzano R. *Naujoji ugdymo tikslų taksonomija*. Vilnius: Žara, 2005.
8. Savickytė V. *Ugdymo procesas*. Šiauliai: Šiaulių pedagoginis institutas, 1993.
9. *Švietimo gairės. Lietuvos švietimo plėtotos strateginės nuostatos 2003–2012 m. Projektas*. Vilnius: Spauda, 2002.
10. *Švietimo ir mokslo ministro 2009 m. kovo 30 d. įsakymas Nr. ISAK-608 „Dėl bendrojo lavinimo mokyklų veiklos kokybės išorės audito tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo. Dėl Bendrojo lavinimo mokyklų veiklos kokybės išorės vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“*. 2009.
11. *Švietimo ir mokslo ministro 2009 m. sausio 16 d. įsakymas Nr. ISAK-607 „Dėl Bendrojo lavinimo mokyklos veiklos įsivertinimo rekomendacijų patvirtinimo“*. 2009.

Summary

Dalia Survutaitė, Rasa Venclovė

THE VALUE OF SCHOOL SELF-ASSESSMENT FOR EDUCATIONAL PROCESS QUALITY IMPROVEMENT

In Lithuania and in every developed country in the world, it is important to ensure the effectiveness, continuity and competitiveness of educational institutions in new markets. Educational process quality is defined as student's edification and comprehensive development of student's innate powers in compliance with the standards of education and school goals.

In educational institutions quality must be ensured by school leaders and teachers as well as the whole school community. That is why it is important to establish an ongoing quality integrity system – self-assessment in schools. The quality of educational process is assured by a continuous aspiration of perfection requiring to establish a regular and consistent evaluation system which can balance the state education policy, educational institution's goals and community needs.

To ascertain self-assessment's influence of educational process quality in Lithuanian comprehensive schools the following research tasks were raised:

1) to describe the practice of self-assessment quality in Lithuanian comprehensive schools in 2008-2010;

2) to distinguish the advantages of self-assessment that help to raise the quality of the educational process in schools.

A survey was carried out in 2010–2011, to analyze how education quality in Lithuanian comprehensive schools is assessed and managed. Analysis of the survey data revealed that the quality of self-assessment and the usage of its results in comprehensive schools is far from perfect and does not completely meet the needs of students. The survey confirms the necessity of closer cooperation among school leaders and community, for interaction helps to organize and manage expedient educational practice.

Keywords: educational process, quality, self-assessment of schools' activities, school, teacher, improvement.

*Lietuvos edukologijos universitetas
Įteikta 2012 m. liepos mėn.*